

N

NIJMEGEN

OLD CITY YOUNG VIBE

RIVIERPARK

LOOP JE MEE?

INTONIJMEGEN.COM

RIVIERPARK

In 1993 en vooral 1995 zorgden grote hoeveelheden regen- en smeltwater voor zeer hoge waterstanden in de Nederlandse rivieren. Op veel plaatsen waren de dijken niet sterk genoeg, waardoor ze mogelijk zouden bezwijken. In 1993 stond ongeveer 8% van de provincie Limburg onder water en overstroomden o.a. de onbedijkte dorpen Borgharen en Itteren. Zo'n 12.000 mensen moesten worden geëvacueerd. Ook in 1995 werden deze dorpen zwaar getroffen.

In het Gelderse rivierengebied werden uit voorzorg 250.000 mensen en 1 miljoen dieren geëvacueerd. Daarna werd gezocht naar een manier om de rivieren meer ruimte te geven, daar waar nodig. Zo ook in Nijmegen. Het Rivierpark is ontstaan uit het project 'Ruimte voor de Waal', onderdeel van het nationale programma 'Ruimte voor de Rivier'. Voor extra informatie zie EXPO (bij punt 1).

FEITEN & CIJFERS

- HET PROJECT**
- Circa 50 woningen en bedrijven moesten wijken om ruimte te maken voor de rivier.
 - Omvang van het projectgebied: 250 hectare.
 - Voorbereidende werkzaamheden op het gebied van archeologie en opruimen van Niet Gesprongen Explosieven.
 - Diepte kwelscherm onder de kade: 20 m
 - Spoorbrug: aanpassing 3 pijlers tot 20 mtr diepte

3 NIEUWE BRUGGEN
 Zaligebrug
 De Lentloper
 Verlengde Waalbrug

SPIEGELWAAL
 Lengte: 3,5 km
 Breedte: 200 m
 Diepte: 5 m
 Grondverzet: 5.200.000 m³

Meer zien over Ruimte voor de Waal?
 Scan de QR code en bekijk de video

1 CAFÉ DE ZON EXPO
Café de Zon - in 1912 een café met stalhouderij - is met Waalzicht een van de oudste cafés aan de noordzijde van de Waal. Recht tegenover Café de Zon ligt de Veerdam. Tot de opening van de Waalbrug in 1936 maakte gierpont Zeldenrust vanaf dit punt de oversteek naar Nijmegen.

Ga vanuit Café De Zon oostwaarts over de Oosterhoutsedijk richting de Waalbrug.

2 OOSTERHOUTSEDIJK
Aan de linkerkant van de Oosterhoutsedijk bevonden zich voorheen woningen en agrarische bedrijven. Zij hebben plaats gemaakt voor nevengeul de Spiegelwaal.

3 BASTION
Even verderop lopen de Waalbrug en de verlengde Waalbrug in elkaar over met daaronder het Bastion, het bruggehoofd, waar watersportverenigingen zich gaan vestigen. De gevel bevat een steen met daarop een uit het vuur springende leeuw, bewaard uit een van de negen 'wederopbouwboerderijen', die voor de aanleg van de Spiegelwaal moesten wijken.

Loop voorlangs het Bastion naar de Verlengde Waalbrug.

4 DE VERLENGDE WAALBRUG
Vanwege de organische vorm van deze brug is de bouw complex geweest (zie EXPO). Tussen de laatste pijler en het Bastion is aan de onderkant van de brug een vleermuishotel gemaakt (zie ronde openingen).

Loop terug naar de Oosterhoutsedijk.

5 DE WAALBRUG
De Waalbrug is in 1936 gebouwd. Tijdens WOII werd deze door zowel de geallieerden als de Duitsers opgeblazen in de territoriumstrijd. De Waalbrug werd tenslotte tijdens Operatie Market Garden door de geallieerden veroverd.

De Oosterhoutsedijk gaat hier over in de Oudedijk. Aan je linkerhand zie je een kolk.

6 DE KOLK VAN VAN WIJK
De Kolk van Wijk is een oude dijkdoorbraak (een wiel) uit 1564-1565.

Vervolg de Oudedijk. Aan je linkerhand zie je een bunker.

7 KAZEMAT
Deze rivierkazemat uit 1936, was voorzien van een kanon en een mitrailleur en had de functie om de Waalbrug te beschermen tegen invallers. In 1940 schoten Nederlandse soldaten van hieruit op de Duitsers in een poging om een inval te stoppen. (zie infobord bij kazemat).

Vervolg de Oudedijk.

8 DE DREMPEL
De drempel is een dam tussen de Waal en de Spiegelwaal met daarin 6 tunnels op verschillende hoogtes waar water doorstroomt van Waal naar Spiegelwaal. Hoe hoger de waterstand, des te meer tunnels water afvoeren. Bij een waterstand van meer dan 10,5 NAP overstroomt de drempel. Zo is hij hoog en laag water altijd voldoende water in de Waal om de scheepvaart onbelemmerd door te laten gaan.

Vervolg de Oudedijk. Aan je rechterhand is een invaarbeveiliging.

9 INVAARBEVEILIGING
De buispalen bij de uiterwaarden vormen een vangrail, die moet voorkomen dat bij hoog water schepen de verkeerde bocht nemen en in de Spiegelwaal terecht komen. Tussen de palen liggen metalen vlonders met de grootte van een voetbalveld, waarvan sommige tevens lichtbakens vormen voor de schepen.

Loop naar de Bemmelsedijk. Ga linksaf richting Lentse Warande. Let op de fietsers! Neem bij de eerste mogelijkheid links de kade schuin naar beneden. Loop door tot onder de Verlengde Waalbrug en ga direct daarna rechts met de trappen omhoog naar de Lentse Warande. (Parallel loopt vanaf de drempel laag een wandelpad. Dit is met hoog water niet begaanbaar.)

10 DUITSE WEGVERSPERRING
Op de kade staan twee grote betonnen roadblocks. Deze zijn tijdens het afgraven van de weg richting de Waalbrug gevonden. De Duitsers plaatsten ze in 1943. Deze vormden een grote hindernis voor de geallieerden in 1944.

Tegenover de roadblocks staat een van de kadezitbankjes met daarop de naam 'Lentse Warande'.

11 ZITBANKJES LENTSE WARANDE
Het slopen van circa 50 binnendijkse huizen/bedrijven leidde tot weerstand. De bewoners hadden een ander plan: de 'Lentse Warande', dat uiteindelijk niet gerealiseerd is. Ze zijn wel nauw betrokken gebleven bij de planvorming. Op verzoek van hen heet de nieuwe kade langs de Spiegelwaal dan ook de 'Lentse Warande'. De bankjes zijn door hen geschonken.

12 HET GEDICHT
Over de kade-lengte staat, in delen, het gedicht 'We weten nog niet hoe' van voormalig Dichter des Vaderlands Anne Vegter. Twee plaquettes - een ter hoogte van de roadblocks en een bij De Lentloper - tonen het hele gedicht.

Loop een klein stukje door over de Lentse Warande en ga bij de eerste mogelijkheid links naar beneden.

13 DE KADE
De nieuwe primaire waterkering is een stenen, schuine kade. Door de recreatieve tribuneplaatsen en trappen ontstaat het idee van een openluchttheater. Omdat de dijk 350 meter landinwaarts is gelegd, strekt zich een 20 meter diep kwelscherm uit onder deze stenen kade ter bescherming van de huizen in het achterliggend gebied.

Loop rechtdoor tot onder de brug De Lentloper.

14 DE LENTLOPER
Deze brug verbindt de kade met het eiland. Symbolisch verbindt deze brug het oude en nieuwe deel van Nijmegen, doordat de Nijmeegse Stevenskerk precies in een rechte lijn tegenover de brug ligt. De detaillering

aan de bovenkant van de brug biedt ruimte aan zwaluwen om te nestelen.

Loop door tot onder de spoorbrug.

15 DE SPOORBRUG
Drie pijlers van deze brug staan - door de aanleg van het Rivierpark - in het water. Ze zijn verstevigd met betonnen wanden van 20 meter diep. Naast de spoorbrug ligt een strandje waar in de zomer veel gerecreëerd wordt.

Loop omhoog naar de Oosterhoutsedijk.

16 DE OOSTERHOUTSEDIJK
Hier eindigt de kade en sluit aan op de Oosterhoutsedijk. Dit punt biedt een fraai uitzicht over de Waal op de iconische Honigtoren en de nieuwbouw in het Waalfront.

*Er zijn 3 routes:
A Loop over de Oosterhoutsedijk naar de Zaligebrug (nr 17);
B Loop over de Oosterhoutsedijk naar De Oversteek (nr 19);
C Keer om op de Oosterhoutsedijk en ga onder de Spoorbrug door direct rechts de trap op richting fietsbrug De Snelbinder naar nr. 21*

17 DE ZALIGEBRUG
De Zaligebrug verbindt de Oosterhoutsedijk met het eiland. Een deel van de brug verdwijnt bij hoog water.

Ga terug via het Ossenaardpad naar punt 22.

18 ZANDEILAND MET VERSTEENDE EIK
Aan je linkerhand zie je een zand-eilandje liggen. Hier ligt een versteende stam van een eik, die 10.000 tot 15.000 jaar geleden in een hardhoutoobos langs de Waal stond. Deze dient nu als leefgebied voor insecten, vissen en vogels. Het hout is versteend, doordat de stam in een natte bodem heeft gelegen die afgesloten was van zuurstof.

In de Spiegelwaal zijn er meer dode bomen geplaatst om de biodiversiteit te vergroten. Ze zijn vastgezet op hun locaties, zodat ze niet gaan drijven bij hoog water.

Ga via de trappen aan je rechterhand naar De Oversteek. Ga bovenaan de trap linksaf. Let op de fietsers!

19 DE OVERSTEEK
Op deze historische plek staken Amerikaanse geallieerden tijdens Operatie Market Garden de Waal over in canvas bootjes om de Waalbrug óók vanuit de noordkant te kunnen aanvallen. Hierbij lieten 48 geallieerden het leven. Op de brug staan 48 lichtmasten. Deze gaan bij zonsondergang van zuid naar noord in marstempo aan als eerbetoon aan deze gesneuvelde soldaten. Op dit tempo lopen veteranen en wandelaars dagelijks de 'Sunset March', waarna ze salueren bij het monument voor de overledenen op de Oosterhoutsedijk. Niet alleen de hier omgekomen Amerikaanse soldaten uit WOII worden herdacht, maar het is ook een dankbetuiging aan alle militairen en veteranen die wereldwijd hun bijdrage lever(d)en aan vrede en vrijheid. De Sunset March is opgenomen in het Netwerk Immaterieel Erfgoed Nederland. De rode bakstenen die de brug bekleden, zijn vervaardigd uit Waal-rievierklei en gebakken in een steenfabriek vlakbij Nijmegen.

Ga bij de eerste mogelijkheid links de trap af. Ga terug via het Ossenaardpad naar punt 22 óf loop door naar punt 20.

20 KELDER STRANDBAD
Hier ligt een restant van wat vermoedelijk de kelder van het restaurantje van het Strandbad Lent was dat aan de westzijde van de spoorbrug lag van 1934-1937.

21 OVER DE SNELBINDER
Deze fietsbrug biedt overzicht over een groot deel van het gebied. De letters in de balustrade vormen het woord 'Waal'.

Loop richting het centrum. Ga bij de eerste gelegenheid links de trappen af naar het Ossenaardpad. Loop naar punt 22.

Ga met De Lentloper aan je linkerhand rechtsaf de Oosterhoutsedijk op. Ga linksaf bij het trapje.

22 HET GEZICHT VAN NIJMEGEN
Je komt uit bij het Gezicht van Nijmegen, gemaakt door Andreas Hetfeld.

Het verwijst naar een van de oudste en bekendste bodemvondsten van Nijmegen: een verzilverde gezichtshelm uit het begin van onze jaartelling. Deze werd kort voor 1915 opgebaggerd uit de Waal. Het fraai versierde masker beschermde bijna 2000 jaar geleden het gezicht van een ruiter in Romeinse dienst.

Vervolg het pad. Aan je linkerhand zie je beneden Schans Knodsenburg liggen.

23 SCHANS KNODSENBURG
In 1590, ten tijde van de Tachtigjarige Oorlog tegen de Spanjaarden, bouwde Maurits van Nassau deze schans. Bij het graven van de Spiegelwaal is een deel van de schansfunderingen opgegraven.

Het andere deel bevindt zich nog in de bodem. Met de moderne bakstenen muren aan de kant van de Spiegelwaal en met de bastions is de schans weer zichtbaar gemaakt. Rond de schans is het skelet van een soldaat opgegraven - gezien zijn uniformknopen een Franse soldaat - die sneuvelde bij het beleg van Nijmegen in 1672.

Vervolg het pad naar rechts naar de Oosterhoutsedijk.

24 HET TRAMHUISJE
Een witgepleisterd woonhuis aan je rechterhand deed vroeger dienst als wachthuisje en maakte deel uit van een tramverbinding door de Betuwe, van Lent tot Malburgen.

25 CAFÉ WAALZICHT
Lees het gedicht op het raam aan de Veerdamse kant. Het herinnert ons eraan hoe alles in en rond Veur Lent ingrijpend is veranderd, maar dat het prachtige uitzicht vanaf deze plek intact is gebleven.

EXPO
In de doorrijshuur bij Café de Zon is een EXPO over Veur Lent met achtergrondinformatie over **Watermanagement, Archeologie en Flora & Fauna**. Voor openingstijden zie www.cafedezonlent.nl. Wandel gerust even naar binnen!

OLD CITY YOUNG VIBE
NIJMEGEN
N

LENGTE WANDELING
• t/m Zaligebrug: ca. 6 km • t/m De Oversteek: ca. 8 km
NB: Voor de wandeling moet je goed ter been zijn i.v.m. trappen en hellingen.

LEUKE WEETJES

KASTEEL LENT
Onder de Lentse Warande, vlakbij de roadblocks (nr 10) en de Griftdijk-Zuid, liggen in de bodem de restanten van Kasteel Lent, daterend uit ca. 1100. De fundering en gracht kwamen aan het licht tijdens de opgravingen bij de aanleg van de Spiegelwaal. Het kasteel had een vierkante stenen toren van tufsteen uit Romeinse ruïnes aan de overkant van de Waal. Schepen konden bij de kasteeltoren onder bescherming van de kasteelheer laden en lossen. Rond 1300 werd de tufsteen vervangen door baksteen. Het kasteel werd opnieuw en groter gebouwd in baksteen. In de 17e eeuw raakte het buiten gebruik.

FLORA & FAUNA
De flora en fauna op het eiland en in de Spiegelwaal heeft zich hersteld na alle werkzaamheden. O.a. bevers, vissen, vogels, hazen en konijnen vinden er hun weg. Voedsel is voor hen volop te vinden. Temidden van dit alles doen Schotse Hooglanders hun werk als natuurlijke maaimachines. Met elkaar houden ze de natuur in evenwicht (zie EXPO).

VERPLANTING LINDEBOMEN GRIFTDIJK
Ca. 45 vitale, volwassen Lindebomen zijn in 2013 - om rooien te voorkomen - met een grote boomverplantmachine verplaatst van de Griftdijk naar nieuwe locaties in Nijmegen-Noord.